

Foto: Claudio Bresciani / Scanpix

Maria Sveland / Min mormors historia

Aase Berg: Starkast av alla berättelser i antologin Min mormors historia lyser Maria Svelands. Hon tar upp klassperspektivet bakom en ordlös familjekultur.

I kristider är det inte längre läge att knarka action, nu är det trygghet som gäller. Kändisar söker sina rötter i tv-programmet *Vem tror du att du är?*, och i antologin *Min mormors historia* skriver tolv författare, bland annat Agneta Pleijel, Åsa Linderborg, Mian Lodalen, Maria Ernestam och Zinat Pirzadeh, om sina mormödrar.

Ibland blir tonen klubbigt intimiserande eller alltför skrönig och mustig, men i bästa fall funkar berättelserna som de levande tidsdokument de är tänkta att vara. Inför de kvinnoöden av den kärvare sorten som skissas fram av till exempel Birgitta Stenberg, Märta Tikkanen och Katarina Mazetti, kan man inte bli annat än ödmjuk. I en värld av konstant slit där kvinnorna ofta fick ta ensamt ansvar för barnen syns ändå inga spår av utbrändhet. När den kvinnliga friheten inte ens existerar som fantasi verkar ofriheten paradoxalt nog skapa mindre frustration. Stress tycks snarare uppstå när man är nära men ändå inte når sina drömmar om egen tid och självförverkligande.

Ändå är det förstås inte riktigt så enkelt, det visar till exempel Emma Hamberg när hon drar paralleller mellan sin mormors och sin egen livssituation. Förtvivlan är förtvivlan oavsett om man är uppväxt i fattigdom eller i en stressad lyckadhetskultur.

Vad den här boken framför allt visar, är att mormorstryggheten nästan alltid saknar ord. Det finns en värme hos den sanna klichémormorn med kakor, spetsdukar och praktiska omsorger, men för många tycks det, kanske just därför, vara omöjligt att bli vuxen i relationen. "Jag kände henne inte så som en vuxen kan känna en annan vuxen", skriver Inger Frimansson, och det konstaterandet går igen i olika former i många av texterna.

Frågan om ordlösheten går som en röd tråd genom Bodil Malmstens text, i hennes fall om att överge en dialekt och därmed en hel värld. Men starkast av alla antologins berättelser lyser ändå Maria Svelands. Sveland tar upp klassperspektivet bakom en ordlös familjekultur. Där det inte finns någon vana att beskriva eller analysera sitt liv, är det kollektiva släktminnet plågsamt kort, och konsekvensen av den hardcore praktiska trygghetens ordfattigdom tycks vara att minnet svajar, ingen orkar ens hålla liv i bilderna av värme. "Jag försöker få syn på allt som finns där mellan raderna", skriver Maria Sveland i ett sorgset försök att rädda det som räddas kan, men inser frustrerat att det bästa hon kan göra är att skapa en egen formuleringskonst från scratch. Det finns alltså hopp trots allt: ett ordlöst rotsystem kan alltid kompenseras med hjälp av litteraturen.

FAKTA

MARIA SVELAND | Min mormors historia | Forum, 214 s.

Aase Berg

Publicerad 15 apr 2009 09:50

Uppdaterad 15 apr 2009 09:53

URL till denna sida: <http://www.expressen.se/kultur/1.1533715/maria-sveland-min-mormors-historia>

**40 Julkort
för endast
164 kr**

**vi har 100%
kvalitetsgaranti!**

Endast
4,1 kr per
julkort

optimalprint

Kom igång